

צדקה-בוקר

פעמים לא הופיע לפגישות שנקבעו לנו על ידי הרבנים, באנו הפעם יחד, אחרי ביקור אצל עורך-דין.

באנו כשבידינו הסכם חתום על תנאי הירושין: הוא התחייב לשלם מזונות בסך 70 לירות לחודש; הדירה תימכר ונתחלק חצי בחצי. ידעתי שלא אוכל להסתדר ב"קלות בחיים בתנאים אלה. אבל כל הקשיים לא נראו לי חשובים. רק דבר אחד היה חשוב בעיני: שהילדים ישארו אצלי. הוא חתם על זה.

הרבנים, כמובן, ניסו להשפיע. הם אמרו שלא רצוי להתגרש כשיש ילדים. אבל אני ידעתי שאם אשלים איתו, שוב יחזור הריב. וכמו שאומרים, יותר טוב מוקדם מאשר מאוחר. כל העניין נמשך חצי שעה. כשיצאנו מן החדר, כבר היינו גרושים.

סייט אחד נגמר. שאלתי את עצמי: האם יתחיל סיוט חדש?

הכנסתי את הילדים, באישורו של אריה, למוסד בתל-אביב, ועברתי לגור אצל הורי. באותה תקופה הכרתי סרן מחיל-הים, ש"מצבו היה דומה לשלי: גרוש ואב לילד. עוד לא הייתי רגילה לחיות לבדי בעולם. על כן קיבלתי ברצון את ידידותו. הוא גם עזר לי להתקבל כפקידה במוסד ציבורי. אחרי כמה חדשי-עבודה, קיבלתי הודעה מהמוסד, שבו הכנסתי את הילדים, כי בעלי לשעבר לא שילם את חלקו בשכר החזקת הילדים, במועדים סדירים. את חלקי, מתוך 70 הלירות, שילמתי תמיד בזמן.

מכיון שלפי הסכם הגירושין הנני ה"אפוטרופסית על הילדים, שלחו לי אותם ביום בהיר אחד הביתה. לא היה גם עבורם מקום בדירת הורי. שכרתי לי חדר במלון, ושלושתנו גרנו בו.

איך אפשר לתאר מצב זה? הרגשתי נורא. הייתי מוכרחה להפסיק לעבוד. כי לא יכולתי להיעדר במשך שעות היום מהילדים. רק פה ושם הייתי מקבלת איזו שהיא עבודה. הורי תמכו בי, במידת יכולתם.

כל הזמן הזה המשכתי להיפגש עם ידידי הסרן, ואפילו החלטנו להתחתן. אבל ברגע האחרון, הודיעו לנו, מטעם הרבנות, שהוא כהן ואני גרושה — ואי-אפשר להתחתן. זו הייתה מכה. המשכנו עוד כמה זמן להיפגש אבל היות ודאגתי לעתיד ילדי, היה ברור שנצטרך להיפרד.

פרק זה בחיי גם הוא לא הסתיים בלי פגיעה נוספת. היה זה לפני שנתיים בערך. אז כבר גפרדתי מן הסרן, והכרתי את ישראל בר. הייתי בדירתו של ישראל לילה אחד, כאשר לפתע דפק מישהו על הדלת בעוצמה. "אורה! תפתחי את הדלת!" שמעתי את קולו של הסרן קורא מבעד לדלת.

החלטנו לא לפתוח. ואז פרץ את הדלת בכוח. אני חושבת, כמעט בטוחה, שהוא התכוון להרביץ לי. אבל ישראל תיכף העיד אותי לדירת אחד השכנים, והתייצב מול הסרן הנרגז. לא ראיתי מה שקרה אחרי זה. אבל אני שמעתי שהיו שם מכות נורא. ושהסרן שבר את שיניו של ישראל. בסוף הווצקה לשם המשטרה. בגלל מעמדו של ישראל, הוקפה התיק. כך, בהתפרצות ועם זה, יצא אותו סרן של חיל הים מחיי.

★ ★ ★

איך קיבל ישראל את ההתפרצות הזאת? היה זה אופייני לו שהוא בחר לעשות ממנה נושא לצחוק. כמובן שהמיקרה לא נשאר סוד, וגם הוא לא ניסה להסתיר אותה. חבריו, שמעו על כך, היו מנסים לעשות צחוק על חשבוננו. הוא היה משיב בחיוך: "בין כה וכה הייתי צריך לעקור את השיניים האיומות האלה. אורה אוהבת אותי יותר עם השיניים החדשות. אז בסך הכל צריך לומר תודה לבחור הזה שהוציא אותם בלי כסף."

כאשר היינו מבליים אצל ידידים, תמיד היה שופע אנקדוטות ובדיחות. פעם, למשל, הזמנו זוג שכנים לפייב אוקלוק. אבל אשתו הודיעה לפתע שלא יכולים לבוא אלינו, מפני שבעלה חלה. החלטתי לרדת אליהם.

השארתי פתק לישראל שאני אצל השכנים, ושגם הוא ירד ברגע שיגיע. הוא בא, ובצחוק כעס עלי שלא הורדתי לאותו שכן עוגות-קצפת, שהוא אהב אותן במיוחד. הוא בעצמו עלה לדירתנו וחזר עם עוגות על צלחת. "עכשיו כבר תהיה בריא," אמר לשכן.

היינו רגילים לשחק קלפים אצל השכנים. כשאני אומרת "היינו", הכחנה אלי ואל השכנים. ישראל הבין היטב את המושחק אבל לא שחק. כשהיו אומרים שלא נעים לשחק ולהשאיר את ישראל בצד, תמיד היה עונה שהוא מבסוט מכל דבר שיש לי סיפוק ממנו. אם הייתי מרווחה במישחק, היה אומר בצחוק: "הערב את המארחת. את תזמיני אותי לשותות." כשהייתי מפסידה, היה אומר: "שזו תהיה הדאגה היחידה שלנו. העיקר שנהנית מהמישחק."

בפורים האחרון יצאנו לבלות. תהילה היינו באסוס באר, אבל היה משעמם ובלי מצב רוח. עברנו לראדנו, ברמת-גן. שנינו באנו בלי תחפושת. שם פגשנו מכיר, שהיה מחופש כשייך ערבי, עם עיבאה של ממש. ביקשתי ממנו לרגע את העיבאה כדי להצטלם. שאלתי את ישראל אם אני מתנגד להיראות בחברת שייך ערבי. הוא מיד הסכים, ואמר: "עם שייך כזה יפה, אני מוכן לכל!"

זוהי התמונה היחידה שלנו ביחד. אמנם קבענו לא פעם שאנחנו צריכים להצטלם — אבל כשהאדם עצמו איתך, מי חושב על תמונה? מי חושב על היום שהאדם לא יהיה,

פורים 1961

שוב קורנות הפנים משמחה ומאושר. תמונה זו מראה את אורה וזבני מקוהה שלא יחשבו שהצטלמת עם מרגלת ערבית, העירה אורה.

ורק תישאר ליד לבך בסך הכל חתיכת הנייר הזאת כתחליף וכמזכרת לרגעים היפים בחייך? ★ ★ ★

כאשר הכרתי את ישראל לראשונה, הייתי אולי בנקודת-השפל הנוראה ביותר של חיי. נקלעתי למצב ששום אשה אינה עשויה לעמוד בו בנקל. בלי עבודה, ובלי יכולת לעבוד בעבודה סדירה כלשהי, בלי בית משלי; בלי בעל, ועם שני ילדים קטנים שהייתי חייבת לפרנסם, לחונם ולגדלם. כי מלבדם כבר לא חשבתי על שום דבר בחיים. מכל ההרסות סביבי, רק הם נשארו לי. רק להם היה ערך. ובשבילם הייתי מוכנה לעשות את הכל.

מי שילד ילדים ידע את רגשותי. במשך שעות היום הייתי מרותקת לילדים. הייתי אדם "חופשי" רק אחרי שהייתי משכיבה אותם לישון.

הייתי כמו סירה קטנה, בלי עוגן, המיטלטלת על גבי הגלים. לא היה לי במה להיאחז, לא היה לי ידית שיתמוך בי ויתן לי הרגשה שמישהו עומד מאחורי.

הגעתי למצבים שאני לא מאהלת אותם לשום אשה. כיום אני לא יודעת כיצד הידרדרתי לכך. אבל כשנמצאים במצב כמו זה שהייתי בו, אין אפשרות לחשוב לאן הולכים. הגלים הם הדוחפים את הסירה. אני רק יכולה לומר כי באותם חודשים הייתי רק בילדים שלי, עבור הילדים שלי. אני לא הייתי חשובה — לא לעצמי ולא לעולם. ואז הכרתי את ישראל בר. זה היה כאילו אחרי לילה ארוך וחשוך, נכנסה קרן-אור לחיי. דווקא מפני שנקלעתי לצרה הגדולה שלי, נאחזתי בישראל בכל כוחי.

הלילה ההוא בדירתו, אחרי ההתפרצות, היה מיפנה ביחסינו. הוא החליט להשאיר אותי עם ילדי בדירתו, עד שימצא סידור מתאים. כי הוא דאג לי, שמא יקרה לי משהו. אחרי התפרצות-הזעם של אותו בחר, פחד בשבילי. הוא עשה דבר שאיני חושבת שגברים רבים מסוגלים לעשות: הוא פשוט פתח את דלתו בפני ובפני ילדי, ואמר: זהו ביתכם.

אז, כשהתחלתי להיות במחיצתו לתקופות ארוכות יותר, ולהכירו יותר מקרוב, לראות איך הוא מתנהג איתי ועם הילדים, החלטתי שזה האיש שאהיה מאושרת איתו. הוא יהיה